

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maatalousyrittäjien lomituspalvelulakia. Lomituspalvelujen järjestämistä ja siitä aiheutuneiden kustannusten korvaamista koskevia säännöksiä ehdotetaan täsmennettäväksi niin, että lomituspalvelujen järjestämisestä vastaavat paikallisyksiköt joutuvat kiinnittämään entistä enemmän huomiota lomituspalvelujen taloudelliseen järjestämiseen ja maatalousyrittäjien työajan tehokkaaseen käyttöön.

Säännöksiä samalla tilalla työskentelevien maatalousyrittäjien velvollisuudesta pitää vuosilomaa samanaikaisesti ehdotetaan muutettaviksi. Velvollisuus koskisi pääsääntöisesti sellaisia tiloja, joilla kotieläinten määrä on nykyisen 15 kotieläinyksikön sijasta enintään 20 yksikköä. Kotieläinyksikköjen määrästä riippumatta velvollisuus koskisi myös niitä tiloja, joilla yrityksen hoitoon kuuluvien välttämättömien tehtävien tekemiseen kuluva yrittäjien yhteenlaskettu työaika on arvioitu enintään yhdeksäksi tunniksi. Jos yrityksen erityisistä olosuhteista johtuu, että yrityksessä toimivat maatalousyrittäjät eivät voi pitää

lomaa samanaikaisesti, lomat voitaisiin pitää erikseen kuten nykyisinkin. Samanaikaisesti pidettävien vuosilomapäivien määrää korotettaisiin nykyisestä 16:sta 20:een.

Säännöstä sijaisavusta perittävän tuntimaksun määräytymisestä ehdotetaan muutettavaksi niin, että maksun perusosa korotetaan nykyisestä yhdestä eurosta kolmeen euroon. Maksun maatalousyrittäjän eläkelain mukaiseen työtuloon sidonnaisen osan määräytymiseen vaikuttava jakaja muutettaisiin nykyisestä 5 000:sta 6 000:een.

Lisäksi säännöstä aikuiskoulutusta varten annettavasta sijaisavusta ehdotetaan täsmennettäväksi niin, että enimmäismäärältään 15 päivää vuodessa järjestettävää sijaisapua saisi vain maatalousyrittäjätoimintaan liittyvään aikuiskoulutukseen.

Esitys liittyy valtion vuoden 2013 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA.....	3
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	4
2.1 Johdanto.....	4
2.2 Lomituspalvelujen järjestäminen ja kustannusten korvaaminen.....	4
2.3 Samanaikaisesti pidettävät vuosilomapäivät.....	5
2.4 Sijaisavusta perittävät maksut.....	8
2.5 Sijaisapu aikuiskoulutusta varten.....	8
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	8
3.1 Taloudelliset vaikutukset.....	8
3.2 Vaikutukset viranomaistoimintaan.....	9
3.3 Vaikutukset palvelujen käyttäjiin.....	9
3.4 Vaikutukset maatalouslomittäjiin.....	10
4 ASIAN VALMISTELU.....	10
5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	10
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	10
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT.....	10
2 VOIMAANTULO.....	12
LAKIEHDOTUS.....	14
Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamisesta.....	14
LIITE.....	16
RINNAKKAISTEKSTIT.....	16
Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamisesta.....	16

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

Maatalousyrittäjille järjestetään maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996, lomituspalvelulaki) mukaisesti vuosilomaa, sijaisapua ja maksullista lomittaja-apua tuettuun hintaan. Lomitustoiminnan toimeenpanosta vastaa Maatalousyrittäjien eläkelaitos (Mela). Mela on järjestänyt lomituksen paikallishallinnon tekemällä valitsemiensa kuntien kanssa toimeksiantosopimukset, joiden mukaan nämä huolehtivat lomituspalvelujen järjestämisestä omalla alueellaan ja lähikuntien alueella. Kuntien ylläpitämiä lomituksen paikallisyksikköjä on nykyisin 47. Kuntaorganisaatiossa paikallisyksiköt toimivat yleensä kunnanhallituksen alaisuudessa.

Valtion varoista korvataan lomituspalvelujen järjestämisestä paikallisyksiköille aiheutuvat kustannukset, joista on vähennetty asiakasmaksutulot ja muut toimintaan liittyvät tulot. Korvauksen maksamiseen käytetään valtion talousarviossa tarkoitusta varten varattua arviomäärärahaa. Mela huolehtii kustannusten korvaamisesta toimeksiantosopimuksen tehneelle kunnalle. Korvauksen saannin edellytys on, että kustannuksia voidaan pitää toiminnan asianmukaisen hoitamisen kannalta tarpeellisina ja että ne johtuvat laissa mainituista perusteista. Korvaukset maksetaan kuukausittaisina enakkoina ja paikallisyksiköt tekevät jälkikäteen Melalle tilityksen todellisista kustannuksistaan. Jos hyväksyttävät kustannukset ovat maksettuja ennakkoina suuremmat, Mela maksaa paikallisyksikölle lisäkorvauksen. Vastaavasti, jos paikallisyksikkö on saanut enakkoina enemmän kuin hyväksyttävät kustannukset ovat, se joutuu palauttamaan liikaa saamansa ennakot.

Paikallisyksikkö voi järjestää palvelut käyttämällä palveluksessaan olevia maatalouslomittajia tai ostamalla palvelut julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta. Maatalouslomittajat ovat pääasiassa kuntien työsopimussuhteista henkilöstöä. Nykyisin kuntien palveluksessa on noin 4 100 vakinaista maa-

talouselomittajaa, joista lähes puolet työskentelee osa-aikaisesti. Jos maatalousyrittäjä ei voi erityisestä syystä käyttää edellä tarkoitettuja lomittajia, paikallisyksikkö voi palkata tilalle lomittajaksi myös yrittäjän esittämän henkilön.

Maatalousyrittäjällä on oikeus valita, käytetäänkö tilalla paikallisyksikön järjestämiä lomituksia vai järjestävätkö tilan yrittäjät lomituksensa itse, jolloin paikallisyksikkö maksaa heille korvausta tästä aiheutuneisiin kustannuksiin. Käytännössä valtaosa maatalousyrittäjistä käyttää paikallisyksikön järjestämiä palveluja. Itse lomituksensa järjestää vain noin kahdeksan prosenttia maatalousyrittäjistä.

Päätoimisella kotieläintalouden harjoittajalla on oikeus saada maksutta 26 päivää vuosilomaa vuodessa. Kotieläintalouden tulee käsittää vähintään neljä kotieläinyksikköä, jotka määritellään tarkemmin maatalousyrittäjien lomituspalveluasetuksessa (1333/1996, lomituspalveluasetus). Laissa ja asetuksessa on säännökset, joiden mukaan määräytyy lomituspäivän pituus eli se, kuinka monta tuntia maatalouselomittaja työskentelee tilalla lomitettavan maatalousyrittäjän puolesta. Samalla tilalla työskentelevien yrittäjien on pidettävä nykyisin 16 päivää vuosilomastaan samanaikaisesti, jos yritystoiminnan jatkuvuus voidaan turvata yhden kokoaikaisen maatalouselomittajan keskimääräistä työaikaa vastaavalla työpanoksella. Velvoitetta on täsmennetty asetuksella niin, että se koskee lähtökohtaisesti tiloja, joilla on enintään 15 kotieläinyksikköä. Myös sitä suuremmilla tiloilla työskentelevät joutuvat pitämään vuosilomia samanaikaisesti, jos se on perusteltua maatalousyrittäjien aikaisemmat vuosilomajärjestelyt tai tilan välttämättömiin tehtäviin kuuluva kokonaistyöaika huomioon ottaen. Velvoitetta samanaikaisesti pidettäviin lomiin ei ole, jos yrityksen erityisistä olosuhteista johtuu, että tilan yrittäjät eivät voi pitää osaakaan vuosilomastaan samanaikaisesti.

Oikeus sijaisapuun on kotieläintaloutta tai kasvinviljelyä harjoittavalla maatalousyrittä-

jällä, joka on tilapäisesti estynyt huolehtimasta yrityksen hoitoon kuuluvista välttämättömistä tehtävistään. Lomituspalvelulaisessa on säännökset sijaisavun perusteista ja enimmäiskestosta kunkin perusteen osalta.

Sijaisavun perusteita ovat muun muassa työkyvyttömyys, kuntoutus ja työkykyä ylläpitävä toiminta, sairaan lapsen hoito, raskaus, synnytys sekä vastasyntyneen lapsen ja ottoplapsen hoito, muun alle 3-vuotiaan lapsen hoito sekä aikuiskoulutukseen osallistuminen.

Sijaisavun saajalta peritään sijaisavusta tuntimaksu. Maksu käsittää yhden euron suuruisen perusosan sekä tulositonnaisen osan, joka määräytyy sijaisavun saajan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) mukaisen työtulon (MYEL-työtulo) mukaan. Tuntimaksua määrättäessä MYEL-työtulo jaetaan luvulla 5000. Esimerkiksi vuonna 2011 lomituspalvelujen käyttäjien keskimääräisen MYEL-työtulon (noin 20 500 euroa vuodessa) perusteella laskettuna sijaisapumaksun suuruus on noin 5,50 euroa tunnilta. Sijaisapumaksun suuruuteen vaikuttaa eräissä tapauksissa myös se, millä perusteella sijaisapua on saatu. Esimerkiksi, jos sijaisapua annetaan sellaisella perusteella, joka oikeuttaa äitiysrahaan, pääsäännön mukainen maksu peritään 50 prosentilla alennettuna. Jos sijaisavun saajalla on palkka- tai yrittäjätuloa tilan ulkopuolisen työskentelyn johdosta, maksu peritään 50 prosentilla korotettuna. Samoin käy, jos sijaisavun perusteena on alle 3-vuotiaan lapsen hoito, jonka perusteella maksetaan kotihoidon tukea, tai sellainen aikuiskoulutus, jota varten maksetaan maatalousyrittäjien opintorahaa tai aikuiskoulutus-tukea.

Tuettua maksullista lomittaja-apua voidaan antaa vuosilomaan oikeutetuille maatalousyrittäjille. Palvelun enimmäismäärä on 120 tuntia vuodessa. Palvelun antaminen ei saa vaarantaa lakisääteisten vuosiloma- ja sijaisapuoikeuksien toteutumista. Maksullisesta lomittaja-avusta perittävät tuntimaksut on suhteutettu kuukausipalkkaisen lomittajan peruspalkkaan. Tuetun maksullisen lomittaja-avun hinta on nykyisin 10,99 euroa tunnilta. Lomittaja-apua voidaan antaa myös täyden korvauksen periaatteella kenelle tahansa, jolloin siitä peritään 25,11 euroa tunnilta.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Johdanto

Valtiontalouden kehyksiä vuosille 2013—2016 koskevan päätöksen mukaan maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin maksettavaa valtion korvausta leikataan 5 miljoonalla eurolla, jolloin kehyksen mukainen määräraha on 205 000 000 euroa.

Esityksen lähtökohtana on, että säästöt toteutetaan heikentämättä maatalousyrittäjien nykyisiä oikeuksia lomituspalveluihin. Säästötoimet on pyritty valitsemaan niin, että niistä aiheutuva haitta olisi mahdollisimman vähäinen ja että se kohdentuisi mahdollisimman oikeudenmukaisesti niin palvelujen käyttäjien kesken kuin heidän ja lomittajajen henkilöstön välillä. Säästöjen aikaansaamiseksi on tarpeen sekä pienentää toiminnasta aiheutuvia kustannuksia että lisätä siitä saatavia tuloja. Kustannusten pienentäminen edellyttää toimenpiteitä maatalouslomittajien palkkauksesta aiheutuvien menojen supistamiseksi, sillä valtaosa lomituspalvelujen kustannuksista muodostuu niistä. Tulojen lisääminen puolestaan edellyttää palveluista perittävien maksujen korottamista.

Esityksen päätavoitteena on kehyspäätöksessä edellytettyjen kustannussäästöjen toteuttaminen ja kustannusten nousupaineiden hillitseminen. Tavoitteena on myös lisätä yrittäjien yhdenvertaista kohtelua täsmentämällä säännöksiä, jotka koskevat maatalousyrittäjän velvollisuutta pitää vuosilomaa samanaikaisesti muun tilalla toimivan yrittäjän kanssa sekä aikuiskoulutusta varten annettavaa sijaisapua.

2.2 Lomituspalvelujen järjestäminen ja kustannusten korvaaminen

Kustannusten pienentämiseksi esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi lomituspalvelujen järjestämistä ja siitä aiheutuneiden kustannusten korvaamista koskevia säännöksiä siten, että lomituspalvelujen järjestämisestä vastaavat paikallisyksiköt joutuvat kiinnittämään entistä enemmän huomiota toiminnan taloudelliseen järjestämiseen ja erityisesti

maatalouslomittajien työajan tehokkaaseen käyttöön.

Voimassa olevan lain 15 §:ssä säädetään lomituspalvelujen järjestämistavoista. Säännös koskee lomituspalvelujen järjestämistä niille maatalousyrittäjille, jotka ovat ilmoittaneet käyttävänsä paikallisyksikön järjestämiä palveluja. Palvelujen järjestämistavat ovat maatalouslomittajien palkkaaminen ja ostopalvelujen hankkiminen. Pykälän 2 momentissa on lisäksi erikseen painotettu, että paikallisyksikön on palkkattava riittävä ja tarkoituksenmukainen määrä maatalouslomittajia siten, että lain edellyttämät palvelut voidaan turvata joustavasti ja taloudellisesti. Kun valtion korvaus on kustannusperusteinen eikä kunnilla ole omaa rahoitusosuutta, kunnilla voi olla houkutus pitää palveluksessaan lomittajia enemmänkin kuin palvelujen kysyntä edellyttäisi. Sen vuoksi pykälä ehdotetaan muotoiltavaksi uudelleen niin, että siihen ei enää sisälly erillistä säännöstä riittävän lomittajamäärän palkkaamisesta. Sen sijaan pykälän 1 momenttiin sisällytettäisiin perussäännös, jonka mukaan paikallisyksikön on järjestettävä lomituspalvelut joustavasti ja taloudellisesti.

Lisäksi ehdotetaan täsmennettäväksi lain 35 §:ää. Pykälän 2 momentissa luetellaan sellaiset lomituspalvelujen järjestämisestä aiheutuvat, toiminnan asianmukaisen hoitamisen kannalta tarpeellisina pidettävät kustannukset, joihin paikallisyksiköllä on oikeus saada valtion korvaus. Momentin 1 kohdan mukaan kustannuksina korvataan paikallisyksikön palveluksessa olevien maatalouslomittajien palkkauksesta ja muista eduista aiheutuvat kustannukset enintään sen suuruisina kuin kulloinkin voimassa oleva lomittajia koskeva työehtosopimus ja muut työnantajan velvoittavat sopimukset edellyttävät. Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi maininta toiminnan tarkoituksenmukaisesta ja taloudellisesta hoitamisesta.

Edellä mainitut yleisluontoiset säännökset ovat perusta maatalouslomittajien palkkauksesta aiheutuvien menojen supistamiselle, mutta ne eivät yksin riitä. Tarvitaan myös säännöksiä, jotka vähentävät lomittajien työntuntien määrää. Kustannussäästöt syntyvät, kun paikallisyksiköt sopeuttavat lomittajien määrän ja heidän työaikansa mahdollisim-

man hyvin vastaamaan palvelujen tarvetta, kuten laki edellyttää. Säännösten täsmentäminen antaa myös Melalle paremmat mahdollisuudet vaikuttaa paikallisyksikköjen toiminnan taloudellisuuteen.

2.3 Samanaikaisesti pidettävät vuosilomapäivät

Kustannussäästöjen varmistamiseksi ja maatalousyrittäjien yhdenvertaisen kohtelun edistämiseksi on tarpeen muuttaa säännöksiä samalla tilalla työskentelevien maatalousyrittäjien velvollisuudesta pitää vuosilomaa samanaikaisesti. Sääntely sisällytettiin lomituspalvelujärjestelmään vuoden 1997 alusta silloisten kustannussäästöjen toteuttamiseksi. Lomien samanaikaisuudella on siitä lähtien ollut suuri merkitys niin maatalousyrittäjille kuin maatalouslomittajillekin. Maatalousyrittäjien taholla on painotettu periaatetta, jonka mukaan vuosilomaoikeus on henkilökohtainen ja heidän tulisi voida itse määritellä sen ajankohta. Maatalouslomittajat ovat puolestaan tuoneet esiin, että samanaikaisesti pidettävät lomamat parantavat heidän mahdollisuuksiaan työllistyä täysiaikaisesti. Nykyisin lähes puolet lomittajista on osa-aikaisia. Se vähentää heidän toimeentulomahdollisuuksiaan ja heikentää ammatin houkuttelevuutta.

Voimassa olevan lain 17 §:n 2 momentin mukaan velvollisuus pitää vuosilomaa samanaikaisesti on olemassa, jos yrityksen olosuhteet huomioon ottaen yritystoiminnan jatkuvuus voidaan turvata yhden kokoaikaisen maatalouslomittajan keskimääräistä työaikaa vastaavalla työpanoksella. Säännöksen tulkintaa ohjaa lomituspalveluasetuksen 7 §. Sen mukaan yritystoiminnan jatkuvuus katsotaan voitavan turvata yhden kokoaikaisen maatalouslomittajan keskimääräistä työaikaa vastaavalla työpanoksella, jos maatalousyrittäjä on enintään 15 kotieläinyksikköä.

Pääsäännöstä voidaan poiketa asetuksessa säädetyin perustein. Vaikka kotieläinyksikköjä olisi enemmän kuin 15, tilan yrittäjät joutuvat pitämään lomiamat samanaikaisesti, jos se on perusteltua ottaen huomioon heidän aikaisemmat vuosilomajärjestelynsä tai lomituspalveluasetuksen 4 §:n 1 momentin nojalla määrätyn kokonaistyöajan pituus. Kokonaistyöaika tarkoittaa sitä aikaa, joka maati-

lalla vakinaisesti työskenteleviltä henkilöiltä yhteensä kuluu tilan välttämättömien tehtävien hoitoon.

Pääsäännöstä voidaan poiketa myös toiseen suuntaan. Vaikka tilan kotieläinyksikkömäärä on 15 tai vähemmän, yrittäjät voivat pitää lomansa kokonaan eri aikoina, jos yrityksen olosuhteista johtuu, että he eivät voi pitää osaakaan vuosilomastaan samanaikaisesti.

Asetuksen lisäksi lain tulkintaa ohjaa sen säätämiseen johtanut hallituksen esitys (HE 190/1996). Sen yksityiskohtaisissa perusteissa todetaan: ”Tarkoitus on, että lomat pidettäisiin osittain samanaikaisesti lähinnä niillä tiloilla, joilla edellä 8 §:n mukaisesti määritelty lomituspäivän kesto ilman lomittajan henkilökohtaisten ominaisuuksien vaikutusta olisi sellainen, että ammattitaitoisen lomittajan olisi mahdollista suoriutua kaikkien tilalta lomaan oikeutettujen maatalousyrittäjien tehtäväosuuksista päivittäin noin 7,5 tunnin työpanoksella.” Hallituksen esityksen perustelut on otettu vaihtelevasti huomioon hallinto-oikeuksien ratkaisukäytännössä. Esimerkiksi Hämeenlinnan ja Kuopion hallinto-oikeudet ovat pitäytyneet hallituksen esityksen mukaisessa tulkinnassa. Sen sijaan esimerkiksi Vaasan hallinto-oikeus on katsonut eräässä vuonna 2009 antamassaan päätöksessä, että maatalousyrittötoiminnan jatkuvuus voitiin turvata yhden kokoaikaisen maatalouslomittajan keskimääräistä työaikaa vastaavalla työpanoksella, kun tilan kokonaistyöaika oli 9 tuntia 38 minuuttia. Oulun hallinto-oikeus päätyi samaan lopputulokseen vuonna 2011 tapauksessa, jossa tilan kokonaistyöaika oli 8 tuntia 56 minuuttia. Kirjava oikeuskäytäntö antaa aihetta olettaa, että soveltamiskäytäntö myös paikallisyksiköissä on vaihteleva. Säännökset kaipaavat täsmennystä, jotta yrittäjät olisivat keskenään yhdenvertaisessa asemassa.

Esityksessä ehdotetaan toteutettavaksi osittain niitä ehdotuksia, joita Maatalouslomitukseen kehittämismahdollisuuksia selvittänyt työryhmä (Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2006:40) teki samanaikaista vuosilomaa koskevien säännösten muuttamiseksi. Työryhmän työn taustalla oli ajatus, että säännöksiä osin tiukennettaisiin säästöjen aikaansaamiseksi ja kertyvät säästöt käytettäisiin vuosilomapäivien lisäämiseen. Työryh-

män mukaan samanaikaisesti pidettävät lomat ovat lähestulkoon ainoa tehokas keino saada aikaan säästöjä maatalouslomituksen kustannuksissa, jos palvelujen supistaminen ja niistä perittävien maksujen korottaminen jätetään huomiotta. Työryhmä ehdotti, että nykyinen enintään 15 kotieläinyksikön tiloilta työskentelevien maatalousyrittäjien velvollisuus pitää vuosilomaa samanaikaisesti muutetaan koskemaan yrittäjiä, joiden tila käsittää enintään 20 kotieläinyksikköä.

Työryhmä arvioi, että lomien pitäminen samanaikaisesti parantaisi koko järjestelmän läpinäkyvyyttä. Se hälventäisi epäilyksiä, että järjestelmää voidaan käyttää hyväksi sen tarkoituksen vastaisesti pitämällä kaksinkertaisia lomia, jolloin kahden yrittäjän tiloilla molemmat yrittäjät vapautuvat tehtävistään, vaikka virallisesti vain toinen on lomalla. Tätä silmällä pitäen työryhmä teki seuraavan ehdotuksen: ”Siltä osin kuin kahden yrittäjän tiloilla vuosilomaa pidetään eriaikaisesti, tulee sen yrittäjän, joka ei ole lomalla, tosiasiallisesti hoitaa koko tehtäväosuutensa joko työskentelemällä tilalla itse yhdessä lomittajan kanssa tai hankkimalla sijainen tekemään työt hänen puolestaan. Velvoite kirjataan nykyistä selkeämmin lakiin ja sen noudattamisesta huolehditaan.”

Esityksessä ehdotetaan, että samanaikaista vuosilomaa koskevat säännökset kirjataan erikseen lain uuteen 17 a §:ään. Säännökset ehdotetaan muutettavaksi kokonaisuudessaan lain tasolle, koska asialla on suuri merkitys maatalousyrittäjien oikeudellisen aseman kannalta.

Vuosilomapäivien samanaikaisuus koskisi pääsääntöisesti sellaisia tiloja, joilla kotieläinten määrä on nykyisen 15 kotieläinyksikön sijasta enintään 20 yksikköä. Nykyinen 15 kotieläinyksikön raja on ollut voimassa vuodesta 1997. Silloin sen mukaisen työmäärän katsottiin vastaavan suunnilleen yhden kokoaikaisen lomittajan päivittäistä työpanosta. Yksikköraja on perusteltua korottaa 20:een, koska työmenetelmät ja tuotantolosuhteet ovat suuresti kehittyneet vuoden 1997 jälkeen.

Lisäksi ehdotetaan, että kotieläinyksikköjen määrästä riippumatta osa vuosilomasta on pidettävä samanaikaisesti myös niillä tiloilla, joilla yrityksen hoitoon kuuluvien välttämät-

tömiä tehtävien tekemiseen kuuluva yrittäjien yhteenlaskettuja tehtäväosuuksia vastaava aika on arvioitu enintään yhdeksäksi tunniksi. Tuntiraja on perusteltua kirjata lakiin soveltamiskäytännön yhdenmukaistamiseksi. Ehdotuksen mukaan tuntiraja olisi korkeampi kuin hallituksen esityksessä vuodelta 1996 mainittu noin 7,5 tunnin raja. Tuntirajan korottaminen on tarpeen säästövaikutusten aikaansaamiseksi. Lisäksi ehdotettua alhaisempi tuntiraja on lomittajien täysiaikaisen työllistämisen kannalta liian alhainen. Maatalouslomittajien palkkaukseen sovelletaan kunnallista yleistä virka- ja työehtosopimusta, jonka mukaan lomittajien säännöllinen työaika samoin kuin vuorokautinen ylityöraja on enintään 12 tuntia vuorokaudessa ja 38 tuntia 15 minuuttia viikossa. Viikkoa pitimmässä tasoittumisjaksossa viikkoylityöraja on etukäteen työvuoroluetteloon merkitty säännöllinen viikkotyöaika. Ehdotetun uuden tuntirajan perusteella olisi nykyistä helpompi suunnitella täysiaikaisille maatalouslomittajille työvuorot siten, että hänen työaikansa tasoittuu tasoittumisjakson aikana keskimääräiseen työaikaan. Vuosiloman samanaikaisuus pidentää maatalouslomittajan työpäivää joissakin tilanteissa yli täysiaikaisen lomittajan keskimääräisen noin 7,5 tunnin työpäivän pituuden. Toisaalta lomitettavien sijaisapu- ja vuosilomapäivien keskimääräinen pituus on alle seitsemän tuntia. Lomittajan työaika saadaan vastaamaan keskimääräistä työaikaan, jos hänet ohjataan työskentelemään tasoittumisjakson aikana myös sellaisissa tehtävissä, joissa työpäivän pituus jää keskimääräistä työpäivää lyhyemmäksi.

Toisin kuin nykyisin, aikaisemmilla vuosilomajärjestelyillä ei olisi merkitystä, kun päätetään, onko maatalousyrittäjillä velvollisuus pitää vuosilomiaan samanaikaisesti vai ei.

Jos yrityksen erityisistä olosuhteista johtuu, että yrityksessä toimivat maatalousyrittäjät eivät voi pitää lomiam samanaikaisesti, lomat voitaisiin pitää erikseen kuten nykyisinkin.

Säästöjen varmistamiseksi ehdotetaan lisäksi, että samanaikaisesti pidettävien vuosilomapäivien määrä korotetaan nykyisestä 16:sta 20:een. Kun samanaikaista vuosilomaa koskevat säännökset tulivat voimaan vuonna 1997, maatalousyrittäjän vuosiloman pituus oli 22 päivää ja samanaikaisesti pidettävien päivien määrä 11. Samanaikaisten päivien määrä korotettiin kustannusten hillitsemiseksi 16:een vuoden 2000 alusta. Nyt kun vuosilomapäiviä on 26, on perusteltua korottaa myös samanaikaisesti pidettävien vuosilomapäivien määrää. Maatalousyrittäjät voisivat muutoksen jälkeen pitää lomastaan kuusi päivää erikseen, joten tilanne olisi sama kuin vuonna 2000, kuten alla olevasta taulukosta ilmenee. Muutoksesta huolimatta maatalousyrittäjät olisivat vuosiloman samanaikaisuutta koskevien säännösten suhteen turkistuottajia edullisemmassa asemassa, sillä turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain (1264/2009) 10 §:n mukaan samalla turkistilalla työskentelevien turkistuottajien on pidettävä koko vuosilomansa samanaikaisesti, jos he käyttävät paikallisyksikön järjestämiä lomituspalveluja.

Maatalousyrittäjän vuosilomapäivien ja samanaikaisesti pidettävän vuosiloman muutokset vuosina 1997—2013

vuosi	vuosilomapäivät yht.	samanaikaisesti pidettävät päivät	päivät jotka voidaan pitää eri aikaan
1997	22	11	11
2000	22	16	6
2001	23	16	7
2003	24	16	8
2008	25	16	9
2010	26	16	10
2013 (ehdotus)	26	20	6

Maatalouslomituksen kehittämistyöryhmän ehdotuksen mukaisesti pykälään sisällytettiin säännös siitä, että maatalousyrittäjän, joka ei ole lomalla, on hoidettava oma tehtäväosuutensa joko työskentelemällä tilalla itse tai teettämällä tehtäväosuutensa hankkimallaan sijaisella.

2.4 Sijaisavusta perittävät maksut

Valtiontalouden kehyspäätöksen edellyttämiä säästöjä arvioidaan saavutettavan varmimmin lisäämällä sijaisavusta saatavia maksutuloja eli korottamalla sijaisapumaksuja. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lomituspäätöslain 27 §:ää, jonka mukaan sijaisavusta perittävän tuntimaksun suuruus pääsääntöisesti määräytyy. Muutos koskisi sekä nykyistä yhden euron suuruista perustuntimaksua että maksun MYEL-työtuloon sidottua osaa. Koska maatalousyrittäjä voi itse pitkälti määrittellä MYEL-työtulonsa suuruuden, nykyiset maksun määräytymisperusteet saattavat houkutella maatalousyrittäjän pitämään MYEL-työtulonsa mahdollisimman alhaisena tilalta saatavien tulojen määrästä riippumatta. Houkutus on erityisen suuri silloin, kun tiedossa on pitempiaikainen sijaisavun tarve. Nykyisin sijaisavusta lain 27 §:n mukaisesti perittävä maksu on alimmillaan noin 1,70 euroa ja korkeimmillaan noin 18,90 euroa tunnilta. Ero alimman ja korkeimman maksun välillä on verrattain suuri ja sitä on perusteltua tasoittaa.

Esityksessä ehdotetaan korotettavaksi sijaisavun perusmaksua kolmeen euroon. Lisäksi ehdotetaan, että maksun sidonnaisuutta sijaisavun saajan MYEL-työtuloon heikennetään hiukan. Tämä toteutettaisiin suurentamalla jakajaa, jonka perusteella maksun MYEL-työtuloon perustuva osuus määräytyy. Muutos on tarpeen, jotta perusmaksun korottaminen ei lisäisi ylimpiä maksuja, jotka ovat jo nykyisellään varsin korkealla tasolla.

2.5 Sijaisapu aikuiskoulutusta varten

Sijaisavusta aikuiskoulutukseen osallistumista varten säädetään lomituspäätöslain 7 e §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua aikuiskoulutukseen osallistumista varten enin-

tään 15 päivän ajaksi kalenterivuodessa. Paikallisyksiköillä on ilmennyt vaikeuksia tulkitä säännöstä yhdenmukaisesti, koska siinä ei ole määritelty, millaista toimintaa pidetään säännöksessä tarkoitettuna aikuiskoulutuksena.

Soveltamiskäytännön yhdenmukaistamiseksi ja maatalousyrittäjien yhdenvertaisuuden parantamiseksi säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että sijaisapua saisi maatalousyrittäjätoimintaan liittyvään aikuiskoulutukseen. Lisäksi koulutuksen tulisi ylläpitää tai kehittää maatalousyrittäjän ammatillista osaamista.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Hallituksen lokakuussa 2011 päättämän vaalikauden kehyksen mukaan lomituspäätöksen kustannuksiin vuonna 2013 maksettaviin valtion korvauksiin varattava määräraha oli 210 000 000 euroa. Valtiontalouden tarkistettuja kehyksiä vuosille 2013—2016 koskevan päätöksen mukaan edellä mainittuihin korvauksiin tehdään 5 miljoonan euron vähennys. Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2013 on tämän mukaisesti ehdotettu momentille 33.80.40 (Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspäätöksen kustannuksiin) varattavaksi 205 000 000 euron suuruisen arviomääräraha.

Esityksessä ehdotetut lain muutokset vähentävät lomitustoiminnasta aiheutuvia kustannuksia ja lisäävät siitä saatavia tuloja siten, että toimenpiteiden yhteisvaikutuksena arvioidaan saavutettavan kehyspäätöksen edellyttämät säästöt vuonna 2013.

Lomituspäätöksen järjestämistä ja kustannusten korvaamista koskeviin säännöksiin ehdotetut muutokset velvoittavat paikallisyksiköt kiinnittämään nykyistä enemmän huomiota palkkaamiensa maatalouslomittajien työajan tehokkaaseen käyttöön sekä lomittajien määrän sopeuttamiseen palvelujen kysynnän mukaiseksi. Paikallisyksiköillä ja niitä ylläpitävillä kunnilla on ensisijainen vastuu siitä, että valtion korvauksena saadut varat käytetään lainmukaiseen toimintaan taloudellisesti ja tehokkaasti. Ehdotetut säännökset antavat Melalle nykyistä vahvemman

tuen puuttua tietoonsa tulleisiin tapauksiin, joissa on havaittavissa valtion korvauksen epätarkoituksenmukaista käyttöä. Lomittajien työajan käytön tehostamisen arvioidaan tuottavan säästöä noin 500 000 euroa vuonna 2013.

Samanaikaisesti pidettäviä vuosilomapäiviä koskevien säännösten muutokset johtavat siihen, että lomitettavien päivien määrä supistuu arviolta 7 000:lla vuodessa. Muutoksen arvioidaan vähentävän lomittajien palkkauskustannuksia noin 1 500 000 eurolla vuonna 2013.

Sijaisapumaksun määräytymisperusteiden muutoksen arvioidaan lisäävän maksutuloja vuonna 2013 noin 2 800 000 eurolla. Laskelmassa on otettu huomioon, että maksujen korottaminen vähentää palvelujen käyttöä arviolta 940 päivällä, mistä aiheutuu noin 200 000 euron säästö maatalouslomittajien palkkauskustannuksiin. Sijaisapumaksujen korottamisen johdosta valtion korvaukseen oikeuttavat lomituskustannukset pienenevät yhteensä noin 3 000 000 eurolla vuonna 2013.

Aikuiskoulutusta varten annettavaa sijaisapua koskevalla lain täsmennyksellä on sijaisavun epätarkoituksenmukaista käyttöä ja samalla kustannuspaineita hillitsevä vaikutus.

3.2 Vaikutukset viranomaistoimintaan

Lomituspalvelujen järjestämistä ja kustannusten korvaamista koskevat lain muutokset lisäävät paikallisyksikköjen hallintohenkilöstön työhön kohdistuvia vaatimuksia. Hallintohenkilöstön tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota esimerkiksi lomittajien työaikojen suunnitteluun. Lisäksi hallintohenkilöstön tulee tarvittaessa rohkeasti käyttää niitä mahdollisuuksia, joita työlainsäädäntö ja muut työnantajaa sitovat normit antavat tilanteissa, joissa kaikille paikallisyksikön palveluksessa oleville lomittajille ei riitä työtä. Ennen lomittajien lomauttamista, osa-aikaistamista tai irtisanomista paikallishallinnon olisi pyrittävä tarjoamaan lomittajien työpanosta täysin maksullisen lomittaja-avun muodossa. Silloin lomitukseen kustannukset pysyisivät kurissa mutta myös lomittajien toimeentulo olisi turvattu ja lisäksi heidän

työpanoksensa olisi joustavasti saatavissa esimerkiksi kiireellisiin sijaisaputilanteisiin.

Samanaikaisesti pidettävien vuosilomapäivien lisääntyminen toisi paikallishallinnolle helpotusta lomittajien töiden järjestelyyn. Lisäksi paikallishallinnon työtä helpottaisi se, että lain tulkintaongelmat vähenisivät, kun laissa olisi nykyistä täsmällisemmät säännökset siitä, missä tapauksissa vuosilomaa on pidettävä samaan aikaan. Sama vaikutus olisi aikuiskoulutusta varten annettavaa sijaisapua koskevan säännöksen täsmentämisellä.

Lomituspalvelujen järjestämistä ja kustannusten korvaamista koskevien säännösten muutoksia Melan toimintaan on käsitelty kohdassa 3.1. Lisäksi lakimuutoksen voimaantulo edellyttää Melalta panostusta muun muassa asiasta tiedottamiseen sekä paikallishallinnon henkilöstön ohjaamiseen ja kouluttamiseen. Toisaalta vuosiloman samankaltaisuutta ja aikuiskoulutusta varten annettavaa sijaisapua koskevien säännösten täsmentäminen helpottaisi Melan tehtäviä, koska sen tulkinta-apua tarvittaisiin nykyistä harvemmin.

3.3 Vaikutukset palvelujen käyttäjiin

Vuosilomaa saaneita maatalousyrittäjiä oli vuonna 2011 noin 24 600. Heistä noin 9 200 työskenteli tilalla yhdessä yhden tai useamman muun maatalousyrittäjän kanssa. Noin 2 700 maatalousyrittäjää velvoitettiin pitämään vuosilomaa samanaikaisesti tilan toisen yrittäjän kanssa. Samanaikaisesti pidettävien vuosilomapäivien lisääntyminen neljällä päivällä koskee pääsääntöisesti tätä joukkoa. Lisäksi ehdotettu laki merkitsisi, että samankaltaisia vuosilomia pitävien maatalousyrittäjien määrä kasvaisi. Ehdotettu laki myös pienentäisi mahdollisuutta siihen, että maatalousyrittäjä, joka ei ole vuosilomalla, poistuu tilalta samaksi ajaksi kuin toinen yrittäjä on vuosilomalla ilman, että on hankkinut itselleen sijaista.

Sijaisapua käytti vuonna 2011 noin 10 200 maatalousyrittäjää. Sijaisavusta kertyi maksutuloja noin 17 350 000 euroa eli keskimäärin noin 1 700 euroa käyttäjää kohti. Lomitetuja sijaisaputunteja oli noin 3 064 400, joten keskimääräinen sijaisavun tuntihinta oli vajaa 5,70 euroa. Vuonna 2013 sijaisavun käyttäjiä

arvioidaan olevan noin 9 400 ja maksukertymän noin 20 500 000 euroa, joten maksu olisi keskimäärin runsaat 2 180 euroa käyttäjää kohti. Sijaisaputuntien määräksi arvioidaan noin 2 828 000. Keskimääräinen sijaisapumaksu olisi noin 7,25 euroa, jolloin korotus olisi keskimäärin noin 28 prosenttia verrattuna vuoden 2011 hintatasoon. Korotus ei kuitenkaan kokonaisuudessaan johdu lakimuutoksesta, vaan pieni osa siitä muodostuu maatalousyrittäjien MYEL-työtulojen noususta.

Sijaisapumaksun määräytymisperusteiden muutos tasoittaisi sijaisavun tuntihintojen tasossa vallitsevaa hajontaa. Alimmat eli maksut nousisivat noin 1,90 eurolla ja ylimmät laskisivat noin 1,10 eurolla.

Ehdotuksen mukaan sijaisavun saajan MYEL-työtulo ei enää vaikuttaisi sijaisapumaksun määrään yhtä voimakkaasti kuin nykyisin. Muutos saattaa edistää maatalousyrittäjän halua pitää MYEL-työtulonsa riittävän suurena, mikä parantaa hänen sosiaaliturvansa tasoa.

Aikuiskoulutuksen perusteella annettavaa sijaisapua koskevan säännöksen täsmentäminen rajoittaisi hiukan maatalousyrittäjän mahdollisuutta saada sijaisapua, mutta samalla se saattaisi heidät keskenään nykyistä yhdenvertaisempaan asemaan, kun erilaiset tulkintakäytännöt yhtenäistyisivät.

3.4 Vaikutukset maatalouslomittajiin

Maatalouslomittajien kannalta esityksen merkittävimmät vaikutukset liittyvät vuosiloman samanaikaisuutta koskeviin ehdotuksiin. Samanaikaisuuden myötä lomittajien työt vähenisivät kokonaisuudessaan, kun lo-

mitettävien vuosilomapäivien kokonaismäärä supistuisi.

Töiden kokonaismäärän supistumisesta huolimatta vuosilomien samanaikaisuuden lisääntyminen hyödyttäisi lomittajia monin tavoin. Muutos vähentäisi lomittajien osaaikaisuutta, koska lomittajien työaika pitenis tuntuvasti, kun lomituspäivä käsittäisi kahden yrittäjän tehtäväosuuteen kuuluvia töitä. Osa-aikaisuuden väheneminen puolestaan parantaisi lomittajan toimeentulomahdollisuuksia ja lisäisi lomittajan työn houkuttelevuutta. Lisäksi muutos lieventäisi maatalouslomittajan työn luonteeseen liittyvää epäkohtaa eli työpäivän jakautumista kahteen osaan sekä siihen liittyvää edestakaista matkustamista.

Esitys merkitsee lomittajien palkkauskustannusten supistumista vuonna 2013 noin 2 200 000 eurolla verrattuna siihen tasoon, jolla niiden arvioitiin olevan ennen valtiontalouden tarkistettua kehyspäätöstä. Määrä vastaa noin 60 kokoaikaisen maatalouslomittajan vuotuisten palkkauskustannusten yhteismäärää.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu Maatalousyrittäjien eläkelaitosta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliittoa MTK ry:tä, Maatalouslomittajat ry:tä sekä Kunnallista työmarkkinalaitosta.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2013 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

7 e §. *Sijaisapu aikuiskoulutusta varten.* Esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi pykälän 1 momenttia siten, että siinä määritellään nykyistä tarkemmin, millaiseen aikuis-

koulutukseen osallistumista varten sijaisapua voisi saada.

Sijaisapua saisi vain maatalousyrittäjätoimintaan liittyvään koulutukseen. Maatalousyrittäjätoiminnalla tarkoitetaan lomituspalvelulain 2 §:ssä olevien määritelmien mukai-

sesti maatilatalouden tuloverolain (543/1967) mukaan verotettavaan kotieläintuotantoa tai kasvinviljelyä.

Ehdotuksen mukaan sijaisapuun oikeuttavan koulutuksen tulee ylläpitää maatalousyrittäjän ammatillista osaamista tai kehittää sitä. Tarkoitus on, että maatalousyrittäjä saisi sijaisapua muun muassa sellaiseen koulutukseen, jonka avulla hän hankkii ammatillista osaamista maatalousyrittäjätoimintansa kehittämisen yhteydessä mahdollisesti eteen tuleviin uusiin maatalousyrittäjätehtäviin. Sitä vastoin esimerkiksi tuottajajärjestön järjestötoimintaan valmentavaa koulutusta ei voitaisi pitää säännöksessä tarkoitettuna aikuiskoulutuksena siitä huolimatta, että maatalousyrittäjä osallistuu koulutukseen sillä perusteella, että hän maatalousyrittäjäroolissaan kuuluu tuottajajärjestön organisaatioon. Työkyvyn ylläpitämiseen ja työhyvinvoinnin parantamiseen tähtäävä koulutus ei liioin täytä ehdotetussa säännöksessä tarkoitettuja aikuiskoulutuksen tunnusmerkkejä eikä siten oikeuta sijaisapuun ehdotetun säännöksen nojalla. Mainitunlainen koulutus saattaa sen sijaan oikeuttaa sijaisapuun lomituspalvelulain 7 a §:n 2 kohdan nojalla.

Kouluttajataho voisi olla muukin kuin koulutusorganisaatio, kunhan koulutuksen pääasiallinen tarkoitus on maatalousyrittäjän ammatillisen osaamisen kehittäminen tai ylläpitäminen eikä esimerkiksi hänelle suunnattu tuotteiden markkinointi.

Tarkoitus on, että myös aikuiskoulutukseen liittyvien matkojen ajaksi olisi oikeus saada sijaisapua, kuitenkin vain, jos matkan pääasiallisena tarkoituksena voidaan pitää aikuis-koulutukseen osallistumista.

Opintomatkat, kuten esimerkiksi tila- ja yritysvierailut, oikeuttaisivat sijaisapuun vain siltä osin, kuin niiden pääasiallisena tarkoituksena on pidettävä ammatillisen osaamisen kehittämistä tai ylläpitämistä. Kunkin yksittäisen koulutuspäivän tulisi täyttää aikuis-koulutukselle asetetut vaatimukset. On mahdollista, että osaan opintomatkapäivistä saa sijaisapua aikuiskoulutukseen osallistumisen perusteella ja osaan vuosilomaa taikka tuetua tai täysin maksullista lomittaja-apua.

15 §. Lomituspalvelujen järjestäminen. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi pykälän otsikko vastaamaan nykyistä paremmin py-

kälän sisältöä. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan kirjattavaksi perussäännös siitä, että paikallisyksikön on järjestettävä lomituspalvelut joustavasti ja taloudellisesti. Joustavuudella tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että yrittäjien toivomukset ja tilojen erityiset olosuhteet otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon lomituksia järjestettäessä. Taloudellisuus merkitsee ennen muuta sitä, että paikallisyksikköön työsuhteessa olevien maatalouslomittajien työaika ja työpanos käytetään mahdollisimman tehokkaasti lomituspalvelujen tuottamiseen. Ehdotettu säännös sisältyy lain 4 lukuun ja koskee siten niitä palveluja, joita paikallisyksikkö järjestää sen palveluja käyttäville maatalousyrittäjille. Joustavuutta ja taloudellisuutta koskeva yleissäännöstä ei ole tarpeen ulottaa koskemaan itse järjestettyä lomitusta, sillä siinä joustavuus määräytyy maatalousyrittäjän ja hänen hankkimansa lomittajan välisen suhteen perusteella ja taloudellisuutta puolestaan ohjaavat maatalousyrittäjälle maksettavia korvauksia koskevat lain säännökset.

Pykälän *2 momentin* mukaan paikallisyksikkö voi järjestää palvelut käyttämällä palveluksessaan olevia maatalouslomittajia tai ostamalla palveluja julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta. Säännös on samansisältöinen kuin voimassa olevan 15 §:n 1 momentti.

Pykälän *3 momentin* mukaan paikallisyksikkö voi palkata lomittajaksi myös yrittäjän ehdottaman henkilön, jos maatalousyrittäjä ei voi erityisestä syystä käyttää paikallisyksikön palveluksessa olevaa tai sen ostopalveluna hankkimaa lomittajaa. Säännös on samansisältöinen kuin voimassa olevan 15 §:n 3 momentti.

17 §. Vuosiloman pitäminen sunnuntaina tai juhlapäivänä. Voimassa olevan pykälän 1 momentissa säädetään niin kutsutusta sunnuntairajoituksesta. Pykälän 2 momentti koskee maatalousyrittäjien velvollisuutta pitää vuosilomapäiviä samanaikaisesti.

Pykälään tehtäisiin tekniset muutokset siten, että ehdotettu uusi säännös sisältäisi ainoastaan voimassa olevan pykälän 1 momentin. Samalla pykälän otsikko muutettaisiin vastaamaan pykälän sisältöä. Voimassa olevan pykälän 2 momenttia vastaava sääntely siirtyisi ehdotetun lain uuteen 17 a §:ään.

17 a §. *Samanaikaisesti pidettävät vuosilomapäivät.* Yleisperusteluissa mainituin perustein ehdotetaan uudistettavaksi säännökset samalla tilalla työskentelevien maatalousyrittäjien velvollisuudesta pitää osa vuosilomastaan samanaikaisesti. Sääntely siirrettäisiin kokonaisuudessaan lain tasolle, minkä johdosta lomituspalveluasetuksen 7 § kumottaisiin tarpeettomana.

Pykälän 1 momentin mukaan vuosilomapäivien samanaikaisuus koskisi pääsääntöisesti sellaisia tiloja, joilla kotieläinten määrä on nykyisen 15 kotieläinyksikön sijasta enintään 20 yksikköä.

Kotieläinyksikköjen määrästä riippumatta osa vuosilomasta olisi pidettävä samanaikaisesti myös niillä tiloilla, joilla maatalousyrittäjien hoitoon kuuluvien välttämättömien tehtävien tekemiseen kuluva, maatalousyrittäjien yhteenlaskettuja tehtäväosuuksia vastaava aika on arvioitu lomituspalvelulain 8 §:n mukaisesti enintään yhdeksäksi tunniksi. Lomituspalvelulain 8 §:ssä säädetään lomituspäivän keston määrittelystä. Sen mukaan lomituspäivän kesto määritellään lomitustunteina siten, että se keskimäärin vastaa lomittettavan maatalousyrittäjän tehtäväosuutta maatalousyrittäjien välttämättömiin tehtäviin käytettävästä kokonaistyöajasta. Säännöksen mukaan lomitustuntien määrä arvioidaan tilan kotieläintuotantoon kuuluvien kotieläinten määrän ja laadun, tilan tuotantomenetelmien ja -olosuhteiden sekä lomitusajankohdan perusteella. Lomitustuntien määrää arvioitaessa otetaan huomioon myös lomittajana toimivan henkilön ammattitaito ja kyky suoriutua lomitukseen kuuluvista tehtävistä. Ehdotetussa säännöksessä mainitut yrittäjien yhteenlasketut tehtäväosuudet on tarkoitus määritellä ottamatta huomioon vuosiloman ajankohdan ja lomittajan henkilökohtaisten ominaisuuksien vaikutusta. Näin on välttämätöntä menetellä, koska päätös maatalousyrittäjien velvollisuudesta pitää lomaa samanaikaisesti tehdään ennen kuin vuosiloman ajankohta tai lomitustehtävää hoitava maatalouslomittaja ovat varmuudella tiedossa.

Samanaikaisesti pidettävien vuosilomapäivien määrä ehdotetaan korotettavaksi nykyisestä 16:sta 20:een.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa maatalousyrittäjät voisivat pitää koko vuosilomansa erikseen, jos yrityksen erityisistä olosuhteista johtuu, että he eivät voi pitää lomaa samanaikaisesti. Säännös vastaa voimassa olevan lomituspalveluasetuksen 7 §:n 3 momentin mukaista käytäntöä.

Pykälän 3 momenttiin sisällytettäisiin säännös siitä, että maatalousyrittäjän, joka ei ole lomalla, on hoidettava oma tehtäväosuutensa joko työskentelemällä tilalla itse tai teettämällä tehtäväosuutensa hankkimallaan sijaisella.

27 §. *Sijaisavusta perittävät maksut.* Yleisperusteluissa mainituin perustein esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sijaisavun tuntimaksua koskevaa laskentakaavaa. Sijaisavun perustuntimaksu olisi nykyisen 1 euron sijaan kolme euroa. Tuntimaksun MYEL-työtulosidonnaisen osan määrittämisessä käytettävä jakaja olisi nykyisen 5000 sijasta 6000.

35 §. *Valtion korvaukseen oikeuttavat lomituskustannukset.* Pykälän 2 momentin 1 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi maininta toiminnan tarkoituksenmukaisesta ja taloudellisesta hoitamisesta.

2 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013.

Lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi siirtymäsäännökset sijaisapumaksun määräytymisestä, sijaisavun myöntämistä aikuiskoulutukseen ja samanaikaisesti pidettävää vuosilomaa koskevien säännösten soveltamisesta. Tämä on tarpeen, jotta palvelujen käyttäjät voivat luottaa oikeuksiinsa vaikuttavien päätösten pysyvyyteen silloin, kun päätökset on tehty ennen lain voimaantuloa.

Jos sijaisapumaksusta vanhan lain aikana tehty päätös koskee uuden lain voimaantulon jälkeistä aikaa, maksua ei korotettaisi uuden lain mukaiseksi. Lisäksi vanhaa lakia sovellettaisiin ennen uuden lain voimaantuloa tehtyyn päätökseen, jolla on myönnetty sijaisapua aikuiskoulutukseen 7 e §:n 1 momentin nojalla.

Lomituspalvelulain 19 §:n 2 momentissa säädetään, että jos maatalousyrittäjä ei voi sairauden tai muun hyväksyttävän syyn pe-

rusteella pitää vuosilomaansa sellaisena aikana, joksi hänelle on varattu lomittaja, vuosiloma voidaan kokonaan tai osittain siirtää pidettäväksi myöhäisempänä ajankohtana. Siirtyneet vuosilomapäivät on pidettävä seuraavan vuoden huhtikuun loppuun mennessä. Uuden lain mukainen velvollisuus pitää vuosilomaa samanaikaisesti ei koskisi vuoden

2012 lomapäiviä, jotka ovat siirtyneet pidettäväksi vuonna 2013. Uutta lakia sovellettaisiin sen sijaan kaikkeen muuhun vuonna 2013 pidettävään vuosilomaan.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos maatalousyrittäjien erityisistä olosuhteista johtuu, että yrityksessä toimivat maatalousyrittäjät eivät voi pitää osaakaan vuosilomastaan samanaikaisesti.

Siltä osin kuin maatalousyrittäjien työskennelevät maatalousyrittäjät pitävät vuosilomaa eriaikaisesti, muun kuin lomalla olevan yrittäjän on hoidettava oma tehtäväosuutensa työskentelemällä tilalla itse tai teettämällä tehtäväosuutensa hankkimallaan sijaisella.

27 §

Sijaisavusta perittävät maksut

Sijaisavusta peritään palvelun saajalta tuntimaksu, joka ei saa ylittää palvelun tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia. Tuntimaksu on 3 euroa lomitustunnilta lisätyn määrällä, joka saadaan jakamalla sijaisavun saajan maatalousyrittäjän eläkelain 14 §:n mukainen työtulo euroina 6 000:lla, jollei jäljempänä tässä laissa toisin säädetä. Maksu määrätään sen työtulon mukaan, joka sijaisavun saajalla oli voimassa sijaisavun alkamisvuoden ensimmäisenä päivänä. Jollei tällaista työtuloa ole, maksu määrätään sijaisavun saajan viimeksi voimassa olleen indeksillä korotetun työtulon mukaan. Jos sijaisavun saajalla ei ole ollut maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n mukaista vakuutusta, maksun perusteena on mainitussa laissa säädettyjä perusteita soveltuvin osin noudattaen arvioitu alkavan yrittäjän vuotuinen työtulo.

Helsingissä 17 päivänä syyskuuta 2012

Pääministerin sijainen, valtiovarainministeri

JUTTA URPILAINEN

Peruspalveluministeri *Maria Guzenina-Richardson*

35 §

Valtion korvaukseen oikeuttavat lomituskustannukset

Edellä 1 momentissa tarkoitettuina kustannuksina korvataan:

1) 15 §:n 2 momentin 1 kohdassa ja 3 momentissa tarkoitettujen maatalouslomittajien palkkauksesta ja muista eduista aiheutuvat kustannukset enintään määrään, jota on pidettävä toiminnan tarkoituksenmukaisen ja taloudellisen hoitamisen kannalta tarpeellisena ja jota kulloinkin voimassa oleva lomittajia koskeva työehtosopimus ja muut työnantajan velvoittavat sopimukset edellyttävät;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn päätökseen, joka koskee sijaisavusta perittävää maksua tai sijaisavun myöntämistä aikuiskoulutukseen osallistumista varten, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Vuosilomaan, johon on syntynyt oikeus ennen tämän lain voimaantuloa ja joka on siirtynyt maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 19 §:n 2 momentin mukaisesti pidettäväksi tämän lain voimaantulon jälkeen, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki**maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 7 e §:n 1 momentti, 15, 17 ja 27 § sekä 35 §:n 2 momentin 1 kohta, sellaisina kuin niistä ovat 7 e §:n 1 momentti laissa 1135/2001, 15 § osaksi laissa 1161/2010, 17 § osaksi laissa 1101/1999 ja 27 § laissa 998/2008, sekä lisätään lakiin uusi 17 a § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

7 e §

7 e §

*Sijaisapu aikuiskoulutusta varten**Sijaisapu aikuiskoulutusta varten*

Sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua aikuiskoulutukseen osallistumista varten enintään 15 päivän ajaksi kalenterivuodessa.

Sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada *ammattillisen osaamisensa kehittämiseksi tai ylläpitämiseksi* sijaisapua *maatalousyrittäjätoimintaansa liittyvään* aikuiskoulutukseen osallistumista varten enintään 15 päivän ajaksi kalenterivuodessa.

15 §

15 §

*Lomituspalvelujen järjestämistavat**Lomituspalvelujen järjestäminen*

Paikallisyksikkö voi järjestää 14 §:ssä tarkoitettut lomituspalvelut:

- 1) käyttämällä palveluksessaan olevia maatalouslomittajia; tai
- 2) ostamalla palveluja julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta.

Paikallisyksikön on palkattava riittävä ja tarkoituksenmukainen määrä maatalouslomittajia siten, että tämän lain edellyttämät palvelut voidaan turvata joustavasti ja taloudellisesti.

Jos maatalousyrittäjä ei voi erityisestä syystä käyttää 1 momentissa tarkoitettua maatalouslomittajaa, paikallisyksikkö voi hyväksyä lomittajaksi myös yrittäjän ehdottaman henki-

Paikallisyksikön on järjestettävä tässä luvussa tarkoitettut lomituspalvelut joustavasti ja taloudellisesti.

Paikallisyksikkö voi järjestää lomituspalvelut:

- 1) käyttämällä palveluksessaan olevia maatalouslomittajia; tai
- 2) ostamalla palveluja julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta.

Jos maatalousyrittäjä ei voi erityisestä syystä käyttää 2 momentissa tarkoitettua maatalouslomittajaa, paikallisyksikkö voi hyväksyä lomittajaksi myös yrittäjän ehdot-

lön. Yrittäjän ehdotuksesta hyväksytty lomittaja on työsopimussuhteessa paikallisyksikköön.

taman henkilön. Yrittäjän ehdotuksesta hyväksytty lomittaja on työsopimussuhteessa paikallisyksikköön.

17 §

17 §

*Vuosiloman pitämistä koskevat rajoitukset**Vuosiloman pitäminen sunnuntaina tai juhlapäivänä*

Maatalousyrittäjän vuosilomaan saa sisältyä enintään kolme sunnuntaita tai sellaista juhlapäivää, jonka aikana tehdystä työstä lomittajalle maksetaan kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukainen sunnuntaityö- tai sitä vastaava korvaus.

Maatalousyrittäjän vuosilomaan saa sisältyä enintään kolme sunnuntaita tai sellaista juhlapäivää, jonka aikana tehdystä työstä lomittajalle maksetaan kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukainen sunnuntaityökorvaus tai sitä vastaava korvaus.

Samassa maatalousyrityksessä työskentelevien maatalousyrittäjien on pidettävä 16 päivää vuosilomastaan samanaikaisesti, jos yrityksen olosuhteet huomioon ottaen yritystoiminnan jatkuvuus voidaan turvata yhden kokoaikaisen maatalouslomittajan keskimääräistä työaikaa vastaavalla työpanoksella.

17 a §

Samanaikaisesti pidettävät vuosilomapäivät

Samassa maatalousyrityksessä työskentelevien maatalousyrittäjien on pidettävä vähintään 20 päivää vuosilomastaan samanaikaisesti, jos yrityksen olosuhteet huomioon ottaen yritystoiminnan jatkuvuus voidaan turvata yhden kokoaikaisen maatalouslomittajan työpanoksella. Yritystoiminnan jatkuvuus katsotaan tulevan turvatuksi edellä tarkoitetulla tavalla, jos

1) maatalousyrityksessä on enintään 20 kotieläinyksikköä; tai

2) yrityksen hoitoon kuuluvien välttämättömien tehtävien tekemiseen kuluva, maatalousyrittäjien yhteenlaskettuja tehtäväosuuksia vastaava aika on 8 §:n mukaisesti arvioitu enintään yhdeksäksi tunniksi.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos maatalousyrityksen erityisistä olosuhteista johtuu, että yrityksessä toimivat maatalousyrittäjät eivät voi pitää osaakaan vuosilomastaan samanaikaisesti.

Siltä osin kuin maatalousyrityksessä työskentelevät maatalousyrittäjät pitävät vuosilomaa eriaikaisesti, muun kuin lomalla ole-

van yrittäjän on hoidettava oma tehtäväosuutensa työskentelemällä tilalla itse tai teettämällä tehtäväosuutensa hankkimallaan sijaisella.

27 §

Sijaisavusta perittävät maksut

Sijaisavusta peritään palvelun saajalta tuntimaksu, joka ei saa ylittää palvelun tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia. Tuntimaksu on *yksi euro* lomitustunnilta lisättynä määrällä, joka saadaan jakamalla sijaisavun saajan maatalousyrittäjän eläkelain 14 §:n mukainen työtulo *5 000:lla*, jollei jäljempänä tässä laissa toisin säädetä. Maksu määrätään sen työtulon mukaan, joka sijaisavun saajalla oli voimassa sijaisavun alkamisvuoden ensimmäisenä päivänä. Jollei tällaista työtuloa ole, maksu määrätään sijaisavun saajan viimeksi voimassa olleen indeksillä korotetun työtulon mukaan. Jos sijaisavun saajalla ei ole ollut maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n mukaista vakuutusta, maksun perusteena on soveltuvin osin mainitussa laissa säädettyjä perusteita noudattaen arvioitu alkavan yrittäjän vuotuinen työtulo.

35 §

Valtion korvaukseen oikeuttavat lomituskustannukset

Edellä 1 momentissa tarkoitettuina kustannuksina korvataan:

1) 15 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen maatalouslomittajien palkkauksesta ja muista eduista aiheutuvat kustannukset enintään sen suuruisina *kuin* kulloinkin voimassa oleva lomittajia koskeva työehtosopimus ja muut työnantajaa velvoittavat sopimukset edellyttävät;

27 §

Sijaisavusta perittävät maksut

Sijaisavusta peritään palvelun saajalta tuntimaksu, joka ei saa ylittää palvelun tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia. Tuntimaksu on *3 euroa* lomitustunnilta lisättynä määrällä, joka saadaan jakamalla sijaisavun saajan maatalousyrittäjän eläkelain 14 §:n mukainen työtulo *euroina 6 000:lla*, jollei jäljempänä tässä laissa toisin säädetä. Maksu määrätään sen työtulon mukaan, joka sijaisavun saajalla oli voimassa sijaisavun alkamisvuoden ensimmäisenä päivänä. Jollei tällaista työtuloa ole, maksu määrätään sijaisavun saajan viimeksi voimassa olleen indeksillä korotetun työtulon mukaan. Jos sijaisavun saajalla ei ole ollut maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n mukaista vakuutusta, maksun perusteena on mainitussa laissa säädettyjä perusteita soveltuvin osin noudattaen arvioitu alkavan yrittäjän vuotuinen työtulo.

35 §

Valtion korvaukseen oikeuttavat lomituskustannukset

Edellä 1 momentissa tarkoitettuina kustannuksina korvataan:

1) 15 §:n 2 momentin 1 kohdassa ja 3 momentissa tarkoitettujen maatalouslomittajien palkkauksesta ja muista eduista aiheutuvat kustannukset enintään *määrään, jota on pidettävä toiminnan tarkoituksenmukaisen ja taloudellisen hoitamisen kannalta tarpeellisenä ja jota* kulloinkin voimassa oleva lomittajia koskeva työehtosopimus ja muut työnantajaa velvoittavat sopimukset edellyttävät;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn päätökseen, joka koskee sijaisavusta perittävää maksua tai sijaisavun myöntämistä aikuiskoulutukseen osallistumista varten, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Vuosilomaan, johon on syntynyt oikeus ennen tämän lain voimaantuloa ja joka on siirtynyt maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 19 §:n 2 momentin mukaisesti pidettäväksi tämän lain voimaantulon jälkeen, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.
